

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no.Maij.

De iudicio dei co[n]tra Antiochu[m] crudelissimu[m] in iudeos. Ser. xvij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

pro illo tempore regnavit et postea cessavit patri.

De fructuosa penitentia nabuchodonosor.

Capitulum. iij.

Restolat benignitas dei peccatores quos quandoque flagellat ut si tandem ad penitentiam redire velint illos misereatur. **N**o nabuchodonosor ad se puerum humiliatus non spreuit: imo misericordie suae dignatus est ei aperire. Et licet in textu daniel non sint posita que sequuntur: tamen quia magister in historia illa recitat: non est visum superfluum in hoc loco inferere ut sic melius intelligamus fructum emendationis eius. **R**ecert igitur magister in historia quod nabuchodonosor non corporis mutatione: sed mentis alienatione passus est: et ablatum est ei usus lingue. et herba data est in cibum et videbat sibi quod bos esset in anterioribus: et leo in posterioribus secundum mysterium tyrannorum: qui in prima etate voluptatibus dediti: et cervicose iugo belial subduntur. in fine vero interficiuntur: diripiuntur: et conculantur. **M**ulti quoque egrediebantur et videbant eum. Solus daniel non egrediebatur: quod toto tempore alienationis eius oroni pro eo vacabat: et ad preces eius anni septem quos toride dominus dixerat tempora in septem mensibus conversi sunt in quibus. xl. dies infirmitate patiebatur: et per alios. xl. reuersus ad cor hominis se habere supplicabat deo: adeo quod ex nimio fletu oculi eius ut caro facti erant: et iterum per alios. xl. dies vertebatur in insaniam donec septem menses complerentur. **P**ost quos reuocatus est: non tamen regnavit statim: sed statuti sunt pro eo septem iudices: quibus ad finem septem annorum penitentiam egit: panem et carnes non comedit: et vinum non bibens: leguminibus vrebatur et herbis iuxta consilium danielis. **E**t hac penitentia completa regnavit iterum et benedixit altissimus. **E**t secundum Nico. de lyra mortuus est in statu salutis. **I**deo dicit Augustinus. xxiij. q. iij. c. Nabuchodonosor quod penitentia eius fuit fructuosa. **I**llius igitur exemplo stu-

deamus et nos peccata nostra corrigere: ut sic participes fieri valeamus eterne vite: in qua vivit gloriosus deus per omnia secula seculorum. Amen.

De iudicio dei contra antiochum in iudeos seuentem. Sermo. xvij.

Eperiuatur ho-

mines qui omni clementia disposita ferus ac beluis crudeliores existunt. **Q**uidam de antiocho dicemur inanimissimo rege qui iudeos acriter est persecutus. **U**tique ut patebit omnes bestias crudelitatem suam antecessit. **C**ontra quem deus iustus vindictam suam exercuit: illumque tandem humiliavit atque puniuit. **I**tem in hoc sermone de iudicio dei contra antiochum in iudeos seuentem dicemus. **C**ontemplabimurque more nostra tria mysteria.

Primum de feritatis.

Secundum penalitatis.

Tertium generalitatis.

De crudelitate Antiochi. Cap. s.

Nam ferus atque crudelis antiochus existerit in hoc mysterio aperitum est: et sic Thoma. ii. q. iij. q. dicitur. ar. ij. dicitur: **Q**uod differentia est inter seuitiam et crudelitatem. **Q**uia proprie seuitia dicitur secundum quod alius quis in penis inferendis non considerat aliquam culpam eius que puniuntur: sed solum hoc quod delectatur in hominum cruciatu. **C**rudelitas vero attendit culpam in eo que puniuntur: sed excedit modum in puniendo. **U**t crudelitas differat a seuitia sicut malicia humana a bestialitate. ut patet. vij. ethi. **V**eruntamen large potest crudelitas nominari promptitudo voluntatis ad effundendum sanguinem humanum. **E**t sic fuit crudelis et feralis valde antiochus. **Q**uod patet tripliciter.

Primo in hierosolymis captione.

Secundo in rabida ordinatione.

Tertio in multis filiorum occisione.

De multitudine interfectorum ex ius su Antiochi.

De timore iudiciorum.

Quando apparet crudelitas Antiochi in hierusalē captione. Et em̄ scribitur. ij. Machab. v. c. Profectus antiochus ex egypto elferatus animo civitatē hierusalē armis cepit. Insuper autē militibus interficere nec parcere occurfantibus: et per domos ascendentes trucidare. Fiebat ergo cedes iuvenū ac seniorum: mulierū et natoū exterminia virginūq; et paruulorū neces. Erāt autē toto triduo octoginta milia interfecti: non minus autē venūdati. Nota hic p̄pterea: q; oia Antiochi gesta ex libris Machabeorum sumūtur: qđ Hieronym⁹ in argumento in libris Machabeorū ait: Machabeorū libri licet nō habeāt in canone hebreorū: tñ ab ecclesia inter diuinorū librorū annotant̄ historias. Insuper aduertendū qđ de⁹ benedict⁹ permittebat populū sic turbari p̄pter excrescentes iniquitates. Nā vt dicit. ij. Machab. f. c. In diebus antiochi exiere ex israel viri iniqui et edificauerūt gymnasiū in hierosolymsis s̄m leges nationum: et fecerūt sibi p̄pucia: et recesserūt a testamento sanctorū: et iuncti sunt nationibus.

De alijs interfectis.

Quando apper crudelitas Antiochi in rabida ordinatione. Nā expoliavit et prophanauit tēplum. Et reuersus Antiochiam misit quēdā principē Appollonium nomine cū exercitu vigintiduoꝝ rum milia: qui discurrēs per civitatem ingentē multitudinē peremit et interfecit. Nō multo post misit quēdā Antiochenū: qui cōpelleret iudeos: vt se trāsferret a patris et dei legibus: et eos qui nollent transire ad instituta gentilium interficeret. Due mulieres delate sunt: natos suos circumcidisse. Quas infantibus ad ybera suspēsis: cū publice per civitates illas circumdurissent per muros precipitauerunt. Alij dō ad proximas coeuntes speluncas: et latenter sabbati diem celebrantes: cū indicati essent cuiusdam philippo preposito Antiochi nā-

mis succensi sunt.

De matre occisa cum septem filijs.

Quando apparet crudelitas Antiochi in matris et septē filiorū occisione. Erat vtriq; mater quedā septē filios habēs:

et vt dicitur. ij. Machab. vii. c. dū a crudeli Antiocho cōpellerētur: vt cōtra patrias leges: carnes porcinas comederēt: maior natus dixit: Parati sum⁹ mori magis q̄ patrias et dei leges p̄uicari.

Frater rex iussit sartagine et ollas enas succēdi: eiq; qui sic locutus fuerat amputari linguam et cutem capitis abstrahi summas quoq; manuum et pedum p̄cidi: ceteris ei⁹ fratrib⁹ et matre inspicieb⁹ sicq; in sartagine torqueri donec moreretur. Interim dō ceteri vna cū matre se horrabāt mori fortiter.

Post et secundus similia tormētā patris extinctus est: qui in vltimo cōstratus dixit: Tu quidē scelestissime in presenti vita nō perdis: sed rex mūdi defunctos nos p̄ suis legib⁹ in eterne vite resurrectione suscitabit.

Post istū tertius illudicitur: et linguā postulatus cito prulit: et manus cōstanter extēdit: et cū fiducia ait: E celo istud possideo: sed p̄pter dei leges nunc hec ipsa despicio: qm̄ ab ipso es me recepturum spero. Lucisq; admirātib⁹ adolescentis cōstantiā exprauit in tormētis sartagine sicut et alijs.

Teratur iā quartus similib⁹ cruciatibus: deinde quintus: et tandem sextus. Que dñi agerent: mater sapiētia repleta: cogitationi femine masculinū animū inserēs dicebat ad filios. Nescio qualiter i vtero meo apparuistis. Neq; em̄ ego spiritū et aiām donauī vobis et vitā: et singulorū mēbra nō ego ipsa compegi: sed mūdi creator qui formauit hominum natiuitatē: quicq; omnium inuenit originē: et spiritū vobis iterū in misericordia reddet: et vitam sicut et nunc volimet ipsos despiciat p̄pter legē ei⁹.

Remanēte adhuc septimo iuniorē: multa pollicebatur Antioch⁹: vt dei leges cōtēperet: suadebatq; matri: vt ad hoc

illā induceret. Que inclinata ad filium
hebraica lingua dicebat: Fili miserere
me: q̄ te in vtero nouē menses portauit:
et lac triennio dedi et alui: et in etate istā
perduri. Aspice celū et terram que oia fe-
cit deus: Illā bonora: et cū fratrib⁹ mo-
ri nō timeas. At adolescēs animosior fa-
ctus: exclamans dixit: Quē sustinetis?
Nō obedio precepto regis: sed precepto
legis: que nobis data est per Moysen.
Tu dō qui inuentor ois malicie factus
es: nō effugias manū dei. Quare acrius
indignatus tyrannus: et istum in dño
confidentem: inter dura tormenta com-
pulsit mori. Nouissime post filios et ma-
ter supplicis cōsummata est.

¶ De horribili pena et plaga antiochi
crudelis.

On est abbreviata manus do-
mini: que tandem iniquos et
malos hoīes prosternit forti-
ter et humiliat. Ecce Antiochi
exemplū veritate huius rei nobis aper-
tissime pandit. De ipsius ergo penalita-
te in hoc secundo capitulo erit differen-
dum de quo tria cōsideremus.

Primo plagam.

Secundo noticiam.

Tertio penitentiam.

Primo cōsideremus Antio-
chi plagas. Et em̄ scribit. ij.
Machab. ix. Cum rediret de
perfide et frigida spirās aio cō-
tēdit hierosolymā redire: il-
lamq; redire funditus: dicēs se illā con-
geriem sepulcri iudeorū esse facturum.
Sed qui vniuersa conspicit dñs percus-
sit eum insanabili plaga. Apprehēditq;
eū durus dolor visera: et amara intesti-
nora tormēta. Insuper contigit illuz in
impetu eantē de curru cadere: et in gra-
ui collisione corporis mēbra verare. Fa-
ctq; sunt carnes eius vermibus scatu-
rientes: et feroze nimio vulnerum eius
exercitus grauabatur. Et qui paulo an-
te sidera celi cōtingere se arbitrabatur:
eum nemo poterat propter intolerantiā
feroris portare. ¶ Secundo cōsiderare

mus antiochi noticiam. Et em̄ ait Bie-
go. oculos quos culpa claudit: pena ape-
rit. Ideo sic percussus antiochus: cepit
ad sui agnitionē venire: nō valēs et ipse
sui ipsius ferre fetorem pariter et dolorē.
Dicebatq; Iustū est subditū esse deo et
mortalē non paria sentire de deo. ¶ Ter-
tio cōsideremus antiochi penitentiam.
In tot vtiq; verationibus Antiochus
penitentia egit: sed infructuosam: q̄ vt
dicit Bona. in. iij. dist. xiiij. parte. ij. ar. f.
q. ij. Dolebat de peccatis suis: nō pro-
pter diuinū amorē: sed ppter penā quā
sibi propter sua delicta imminere cōspi-
ciebat. Ideo dicit tertus. ij. Machab. ix.
Orabat autē scelestus dñm a quo non
erat misericordiā cōsecuturus et ciuita-
tem ad quā festinans veniebat: vt eā ad
solū deduceret optabat liberā reddere:
et iudeos equales Atheniensibus factus
rum pollicebatur: promittēs adhuc tē-
plum qđ prius expoliauerat ornaturū
optimis donis: et multiplicaturum san-
cta vasa et iudeum esse futurum. Tamē
cum a deo acceptaretur oratio eius ho-
micida: et blasphem⁹ pessime percussus
peregre in montibus miserabili obitu
vita functus est.

¶ De generali punitione hominum cru-
delium: qui qualia fecerunt talia passi
sunt.

Rudeliū hoīm culpā inuen-
tus est de⁹ generaliter vt in
plurib⁹ adeo moleste tulisse:
vt crudeliorē pena eos acer-
bissime mactauerit. Nec so-
lum antiochus p crudelitate punitus
est: sed etiaz quasi innumeri sui filies ex-
terminati sunt de terra viuētū. Idcirco
in hoc mysterio adducemus q̄ plurium
exēpla: vt sic deprehendamus generalis-
ter crudelitates exosam deo. Qui cū sit
natura misericors et pius: aduersus cru-
deles tñ efficit durus et rigidus. Scribi-
tur ergo Iudicū. j. ¶ Adonibezech cru-
delis captus a iudeis in bello cecis sum-
mitatib⁹ manū eius atq; pedū dixit:
Septuaginta reges amputatis summi?

De timore iudiciorum.

fatibus manuum ac pedum colligebat sub mēsa mea ciboz reliquias. Sicut feci ita reddidit mihi deus. De Lyro rege crudeli refert Iustinus q̄ postq̄ adolescentulū filiū Thamaris regine massagetarū cū tertia pte copiarū decepisset: simulato metu quasi fugiēs: et instructa castra vino epulisq̄ deseruisset: interfecissetq̄ a matre thamari superat: ita q̄ ducēta milia persarū simul cū rege deleta fuere: et tāte cladis nec nūcius super fuit. Ipsiū caput amputatū in vtrē hūmano sanguine plenū iussit regina cōijci dicēs: Satia te hūano sanguine quē xxx. annis stisti. Narrat Suetonius de percussorib⁹ cesaris: q̄ nullus fere triennio superuixit: nullusq̄ naturali morte obiit. Nam pars naufragio: pars pelio defuncta est. Quidam se illo pugione quo cesarē: vulnerauerat occiderūt: vt aperte mōstraretur cedem illam nec deo nec hostibus placuisse. Triginti nāq̄ et trib⁹ vulneribus cōfossus cesar occubuit anno. lvi. etatis sue. Nero. vii. romanorum imperator: qui vt scribit Plinius li. vii. de naturali hystoria natus est premissis pedib⁹: et crudelissimus ac vitiosus valde fuit. Post multa facinora audiens Bergium Galbam a militibus in hispaniis vbi p̄co erat imperatorē electum: s̄m Suetoniū tribunos et centuriones de fuge societate tērauit et nullū habuit sibi cōsentiētē. Nocte misit p̄ amicis et nil sibi renūciabat ab aliquo. Ipse cum paucis hospitia singulorū adiit. Verum clausis oim forib⁹ nullo respondente in cubiculū rediit. Reqs̄iuit deinde percussorem cuius manu ipse periret: sed nemine reperto (ego inquit) nec amicum habeo nec inimicū. Et accurrat vt se precipitaret in tiberim: sed reuocato impetu cū iam nox iret in diem equum ascendit quattuor solis comitātibus. Deinde cū ad diuerticulū ventū esset circa quartum miliarū dimissis equis per vepres et arūditnes semitam agere necnō strata sub pedibus veste ad proximam villam euasit diuertitq̄ in paruulā casam,

Et cum fames et sitis eū inuaderet: fecit didū panē sibi oblatū spreuit. Bibit tñ aliquārum aque tepide. Inter motus percepit se hostē a senatu indicatum: et querit vt puniatur morte maiorum. Interrogāti quale id pene genus esset: cū diceretur s̄m Eutropium nudi hōis et uicē furce inferri: per publicas vias beci: et corpus virgis ad necē cedi: et delatio precipitari: conterritus duos autos pugiones arripuit: orauitq̄ vt alienis se ad mortē capescendā iuaret crepulo. Jam propinquabant equites quos perclamo: ē p̄pinq̄nos sensit: quibus preceptū erat vt eū viuū traherent. Cū vt sensit ferrū iugulo apposuit ad quartū ab vbe lapidem. Et cū semianimis ad huc esset irrūpenti cēturioni et perulo ad vuln⁹ posita i auxiliū se ventisse simulauit: q̄sero dixit Nero et hec est fides. Et in hac voce defecit. xxxi. anno etatis et anno. xlii. imperij s̄m Orofius et Eutropius. Domitianus imperator: p̄pter suā crudelitātē iusto iudicio dei a cubicularijs suis septe vulneribus occisus est: anno etatis sue. xlv. vt dixim⁹ in sermone de cognitione superbie. Regitur de Agensorio rege qui fuit arriano heresi infectus et per hispaniā et ap̄ricam persecutus est xpianos: et multos martyres fecit: et cōfessoribus linguas abscidit qui vt Ifigonius narrat abscissa lingua perfecte loquebātur vt etiā ponit C. de officio p̄fecti p̄erotis ap̄rica. Tandē cūctis effusis viscerib⁹ miserabiliter vitā finiuit. Pilat⁹ crudelis et multitudo incidēs calamitates seipm occidit. Judas impius desperat⁹ laqueo se suspēdit. Herodes ascalonita qui innocētes occidi fecit post tantā cedē paruulorum suspectos habēs filios Alexandrū: sc̄s et Aristobolū (vt dicit magister in hystoria scholastica) quos eū interfici procurassent vt ipsi regnarēt illos occidi fecit. Septuagē simo hō anno etatis sine in grauissima egritudine cecidit. Nam febre valida: purigine corporis: colla cōtinuis tormētis: pedū in p̄tione vermes

lentibus testiculis: intolerabili fetore: crebro anhelitu: et interruptis suspiriis torquebat. A medicis vero in oleo posuit: inde quasi mortuus est ablatus. Scies autem indeos cum gaudio mortem suam expectare: nobiliores viros et omni iudea collectos in carcere posuit. Dixitque solome soloui sue. Scio iudeos de morte mea gauisuros: sed potero habere multos lugentes: cum spiritu emisero cunctos occidas quos in custodia seruo ut sic ois iudea me desinat inuira. Et ut dicit Josephus in xvij. antiquitatu. Gladio quo pomum purgabat se peremit. Sunt et alia innumera quasi exempla hominum que nos breuitatis causa faciemus. Comemorauimus autem que sapientia posita sunt: ut ex illis percipiamus quantum deo displicet seuitia atque crudelitas. Sed plerique falso in semetipsum gloriantur: et dicunt hoc vitio se fore mandatos. Quibus nos respondemus quod etiam absque humana sanguinis effusione: crudeles multi in diuinis eloquijs appellantur. Et primi sunt primos odientes. Pro quibus dicit Iohannes. i. cap. in. Ois qui odit fratrem suum homicida est. Scilicet sunt proximis detrahentes. De quibus dicitur. i. q. s. c. summa iniquitas. Summa iniquitas est fratres detrahere et accusare. Unde scriptum est. Ois qui detrahit fratri suo homicida est. Tertii sunt diuites pauperis non pascetes. An. lxxxvj. dist. c. in singulis. r. c. pascite. Pascite fame morientes si non pauperis fame occidistis. Quare sunt executores testamento qui reuera ad pias causas cum posunt nolunt ecclesijs et pauperibus dare. Contra quos scribitur. xij. q. ij. c. qui oblationes. i. Qui oblationes defunctorum aut negat ecclesijs: aut difficile reddunt tanquam gentium necatores excusentur. Quinti sunt filij parentibus non subuenientes. Pro quibus dicit apostolus. i. Timotheo. v. Si quis suorum et maxime domesticorum curam non habet fidei negauit et est infidelis detestator. Et ut breuiter concludamus ois qui primos iniuste persequuntur: illique sunt infesti homicide crudeles nuncupantur: sicut patet de peni. di. s. c. homicidium, et

et homicidiorum tria genera. Simus ergo clementes et pii: quatinus crudelitate reiecta dignos reddamus nosmetipsos ad habendam hinc gratiam: et in futuro sempiternam gloriam: in qua uiuit et regnat deus per oia secula seculorum. Amen.

¶ De cognitione dei et de debito sibi exhibendo honore ac cultu. Sermo. xvij.

Noniam deus

oculis corporis non videtur: quia remotissimus est a sensu: ut docet Aristoteles in primo libro metaphysice. in varias nosasque opiniones errorum homines dilabuntur: et aut negant esse deum aut deos plures confingunt: aut ea que de diuinarij personarum pluralitate homini dei traditionem dicimus acceptare non lant. Inde fit ut diuinus cultus minuat: neque debita exhibeatur reuerentia ipsi deo. Quare in hoc sermone de deo glorioso merito pertractandum censui: ut sic cum agnosceres maiestatem eius honore debito persequamur. In superioribus namque de timore suorum iudiciorum diximus. Simodo vero circa honorem qui sibi debetur a nobis insudabimus. ¶ De deo igitur tractaturi tria mysteria elucidare conabimur.

Primum de cognitione generalis.

Secundum unitatis essentialis.

Tertium trinitatis personalis.

¶ De generali cognitione dei. Cap. i. s. f.

Mortandi sunt omnes homines mundi ut deum cognoscere studeant: quia sine cognitione dei cetera quocumque gratia est inani possunt: parua sunt et vilia. Et quo deus Hieremie. ix. dicitur. Non gloriatur sapiens in sapientia sua nec diues in diuitijs suis: nec gloriatur fortis in fortitudine sua: sed in hoc gloriatur qui gloriatur scire et nosse me: quia ego sum dominus. Veritatem quidam deum esse minime credunt. De quibus dicit Damascenus. In tantum preualuit perniciosa hominum malicia: ut dicant non